

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. rugsėjo 7 d.*

Byloje C-526/04

dėl 2004 m. gruodžio 14 d. *Cour de cassation* (Prancūzija) sprendimu pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. gruodžio 29 d., priimti prejudicinį sprendimą byloje

Laboratoires Boiron SA

prieš

Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, perėmusią **Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)** teises ir įsipareigojimus,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans (pranešėjas), teisėjai J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ir G. Arestis,

* Proceso kalba: prancūzų.

generalinis advokatas A. Tizzano,
posėdžio sekretorė K. Sztranc, administratorė,

atsiŝvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. spalio 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Laboratoires Boiron SA*, atstovaujamos advokatų A. Lyon-Caen, J. Philippe, C.-M. Dorėmus ir O. Cavėzian,

- *Union de recouvrement des cotisations de sėcuritė sociale ir d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon*, perėmusios *Agence centrale des organismes de sėcuritė sociale (ACOSS)* teises ir įsipareigojimus, atstovaujamos advokatų H. Calvet ir O. Billard,

- Prancūzijos vyriausybė, atstovaujamos G. de Bergues ir S. Ramet,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos V. Di Bucci,

susipaŝinęs su 2006 m. kovo 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB sutarties nuostatų dėl valstybės pagalbos, o būtent EB 87 straipsnio ir EB 88 straipsnio 3 dalies, išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Laboratoires Boiron SA* (toliau – *Boiron*) pateiktą ieškinį dėl tiesioginio vaistų pardavimo mokesčio, sumokėto Centrinei socialinio draudimo įstaigų agentūrai (*Agence centrale des organismes de sécurité sociale*; toliau – ACOSS), susigrąžinimo. Vėliau ACOSS teises ir įsipareigojimus perėmė Lijono socialinio draudimo išmokų ir šeimos pašalpų išieškojimo sąjunga (*Ursaaf*) (*Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon*).

Nacionalinės teisės aktai

- 3 Pagal Visuomenės sveikatos kodekso R. 5106 5° straipsnį „didmeninis platintojas“ yra „bet kuri įmonė vaistus, išskyrus skirtus eksperimentams su žmonėmis, perkanti ir laikanti tam, kad neperdirbusi juos platintų didmeniniu būdu“.
- 4 1962 m. spalio 3 d. Ministro nutarimas dėl didmeninių platintojų pareigų, susijusių su vaistų tiekimu vaistinėms (1962 m. spalio 12 d. JORE, p. 9999), galiojęs iki 1998 m. vasario mėnesio, konkrečiai numato:

„1 straipsnis – Visuomenės sveikatos kodekso R. 5115-6 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje numatytos įmonės, kurios užsiima didmenine vaistų prekyba, bei jų filialai nuolat turi turėti patentuotų vaistų atsargą, kuri jų platinimo zonoje esančioms vaistinėms – jų nuolatinėms klientėms užtikrintų tiekimą, atitinkantį jų suvartojimą per mėnesį.

Vaistų atsarga turinio atžvilgiu turi sudaryti bent du trečdalius realiai parduodamų patentuotų vaistų „asortimento“, o jos dydis turi atitikti praėjusių metų vidutinę apyvartą per mėnesį.

2 straipsnis – Didmenine vaistų prekyba užsiimančios įmonės bei jų filialai turi užtikrinti bet kokio parduoto patentuoto vaisto tiekimą bet kuriai vaistinei – jų nuolatinei klientei, priklausančiai jų platinimo zonai, ir per dvidešimt keturias valandas nuo užsakymo gavimo – bet kokio patentuoto vaisto iš jų „asortimento“ tiekimą.

Jie turi kontroliuoti savo apsirūpinimą patentuotais vaistais, kad neatsirastų atsargų trūkumo.“

5 Ši tvarka buvo pakeista būtent 1998 m. vasario 11 d. Dekretu Nr. 98-79 dėl farmacijos įmonių, keičiančiu visuomenės sveikatos kodeksą (1998 m. vasario 13 d. JORE, p. 2287).

6 1997 m. gruodžio 19 d. Įstatymo Nr. 97-1164 dėl socialinio draudimo finansavimo 1998 metais (1997 m. gruodžio 23 d. JORE, p. 18635), kuris į socialinio draudimo

kodeksą įtraukė L. 245-6-1 straipsnį, 12 straipsnis nustato 2,5 % mokestį, apskaičiuojamą nuo farmacijos laboratorijų apyvartos iki mokesčių, pasiektos Prancūzijoje vaistinėms, kooperatinėms vaistinėms ir kalnakasių kooperatinėms vaistinėms didmenine tvarka parduodant patentuotus vaistus. Šis mokestis vadinamas „tiesioginio pardavimo mokesčiu“.

- 7 Socialinio draudimo kodekso L. 245-6-4 straipsnis nurodo, kad tiesioginio pardavimo mokestis pervedamas į Nacionalinį pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų ligos draudimo fondą.
- 8 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendime 97-393 (1997 m. gruodžio 23 d. JORF, p. 18649), priimtame dėl ieškinio pateikto dėl Įstatymo Nr. 97-1164 12 straipsnio, Prancūzijos *Conseil constitutionnel* (Konstitucinė taryba) nurodė, kad didmeninių platintojų vaistų pardavimui netaikomas tiesioginio pardavimo mokestis buvo nustatytas siekiant prisidėti prie Nacionalinio ligų draudimo fondo finansavimo ir atstatyti konkurencijos sąlygas tarp vaistų platinimo tinklų, kurios buvo laikomos iškreiptomis todėl, kad didmeniniams platintojams buvo nustatyti su viešąja paslauga susiję įsipareigojimai, kurie netaikomi farmacijos laboratorijoms.
- 9 Socialinio draudimo kodekso L. 245-6-1 straipsnis nuo 2003 m. sausio 1 d. buvo panaikintas 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo Nr. 2002-1487 dėl socialinio draudimo finansavimo 2003 metais (2002 m. gruodžio 24 d. JORF p. 21482) 16 straipsniu.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 10 *Boiron* yra pagal Prancūzijos teisę įsteigta bendrovė, kuri gamina patentuotus homeopatinis vaistus ir Prancūzijoje juos platina tik vaistinėse, parduodama tiesiogiai ar per didmeninius platintojus.

- 11 Apskaičiuodama tiesioginio pardavimo mokesčius už 1998 m. ir 1999 m., ACOSS ji nurodė tik apyvartą, pasiektą parduodant tiesiogiai vaistinėms, neįtraukdama apyvartos, pasiektos per didmeninius platintojus.
- 12 ACOSS manė, kad pastarasis pardavimas turėtų būti įtrauktas į bendrą tiesioginio pardavimo apimtį, sudarančią apmokestinimo šiuo mokesčiu bazę, todėl ji pradėjo išieškojimą dėl šio grąžinimo.
- 13 *Boiron* nesutiko, tačiau nurodytas sumas sumokėjo. ACOSS administracijos tarybai neatsakius į pirmosios skundą, *Boiron* Lijono socialinės apsaugos bylų teisme pateikė ieškinį dėl sumokėtų sumų grąžinimo.
- 14 Grįsdama savo ieškinį iš esmės ji tvirtino, kad atsižvelgiant į EB 87 straipsnį atleidimas nuo tiesioginio pardavimo mokesčio yra neteisėta valstybės pagalba didmeniniams platintojams.
- 15 2000 m. birželio 3 d. sprendimu Lijono socialinės apsaugos bylų teismas patenkino *Boiron* ieškinį ir nurodė ACOSS grąžinti sumokėtas sumas.
- 16 Lijono apeliacinis teismas, į kurį kreipėsi ACOSS, pirma, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą iki 2001 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Tesimo sprendimo *Ferring* (C-53/00, Rink. p. I-9067) paskelbimo ir, antra, 2002 m. spalio 29 d. sprendimu jis panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą.

- 17 Tuomet *Boiron* pateikė kasacinį skundą, nurodydama keturis pagrindus, iš kurių tik pirmas, susijęs su Sutarties nuostatų dėl valstybės pagalbos aiškinimu, sudaro prejudicinių klausimų dalyką.
- 18 Kasacinis teismas nusprendė, pirma, kad Lijono apeliacinis teismas atmetė *Boiron* reikalavimus, remdamasis 2001 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Banks* (C-390/98, Rink. p. I-6117, 80 punktas ir minėta teismų praktika), kad siekdami išvengti mokėti minėtą mokestį, privalomo mokesčio mokėtojai negali remtis tuo, jog kitų asmenų atleidimas nuo mokesčio yra valstybės pagalba. Ši Teisingumo Teismo praktika buvo patvirtinta 2002 m. birželio 13 d. Sprendimu *Sea-Land Service ir Nedlloyd Lijnen* (C-430/99 ir C-431/99, Rink. p. I-5235, 47 punktas).
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad kituose sprendimuose Teisingumo Teismas neprieštaravo ieškinių dėl mokesčių ar išmokų, gautų pažeidus EB 88 straipsnio 3 dalyje numatytą pareigą informuoti, grąžinimo, priimtinumui.
- 20 Kasacinis teismas mano, kad nors buvo pateiktas prieštaravimas dėl priimtinumui (žr. minėtą sprendimą *Ferring*), šiuose sprendimuose šiuo klausimu išreiškiama tik numanoma nuomonė arba jis nagrinėjamas kaip pagalbos sistemos, kuriose prašomi grąžinti mokesčiai buvo nustatyti specialiai siekiant finansuoti ginčijamą pagalbą (2003 m. spalio 21 d. Sprendimas *Van Calster ir kt.*, C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, ir 2003 m. lapkričio 20 d. Sprendimas *GEMO*, C-126/01, Rink. p. I-13769).
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, antra, kad minėtame sprendime *Ferring* Teisingumo Teismas nusprendė, jog tiesioginio pardavimo mokestis, nustatytas tik farmacijos laboratorijų tiesioginiam vaistų

pardavimui, yra valstybės pagalba didmeniniams platintojams tik tiek, kiek dėl šio neapmokestinimo patirta nauda viršija jų papildomas sąnaudas, patirtas įgyvendinant nacionalinės teisės aktais jiems nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus.

22 Kasacinis teismas nurodo, kad 2003 m. birželio 24 d. Sprendime *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Rink. p. I-7747) Teisingumo Teismas pabrėžė, kad tam, jog viešosios subsidijos galėtų būti laikomos kompensacija už paslaugas, kurias ją gaunančios įmonės teikia vykdydamos savo su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, nacionalinis teismas turi patikrinti, ar įvykdytos šios sąlygos (toliau – vadinamosios „Altmark“ sąlygos):

- pirma, kompensaciją gaunančiai įmonei turi būti iš tikrųjų pavesta vykdyti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, ir šie įsipareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti,
- antra, parametrai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, turi būti objektyviai ir skaidriai nustatyti iš anksto,
- trečia, kompensacija negali būti didesnė, negu būtina tam, kad visiškai ar iš dalies padengtų su viešąja paslauga susijusių įsipareigojimų vykdymu susijusias sąnaudas, atsižvelgiant į su tuo susijusias pajamas ir protingą pelną iš šių įsipareigojimų vykdymo,
- ketvirta, kadangi įmonės, turinčios vykdyti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, pasirinkimui nerengiamas viešojo paslaugų pirkimo konkursas,

kompensaciją reikia nustatyti vadovaujantis sąnaudomis, kurių būtų turėjusi vidutinė, gerai valdoma įmonė, turinti atitinkamų priemonių, kad galėtų vykdyti nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, atsižvelgiant į su tuo susijusias pajamas ir protingą pelną iš šių įsipareigojimų vykdymo.

- 23 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia konstatuoja, kad vadinamosios „Altmark“ sąlygos susijusios su duomenimis, kuriuos, išskyrus ieškinį, kuriame apkaltinamas pats pagalbos davėjas, nebūtinai žino ūkio subjektas, nurodantis pagalbos neteisėtumą ir nesusijęs su teisiniais subsidijos gavėjo ar neapmokestinamojo asmens ryšiais su valstybe ar institucija, kurią ji įkūrė ar paskyrė pagalbai administruoti.
- 24 Vėliau Kasacinis teismas nurodo, kad, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, bet koks įrodymo būdas, dėl kurio tampa praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga susigrąžinti mokesčius, gautus pažeidus Bendrijos teisę, yra nesuderinamas su Bendrijos teise (žr. ypač 1983 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *San Giorgio*, 199/82, Rink. p. 3595, 14 punktą ir 1999 m. vasario 9 d. Sprendimo *Dilexport*, C-343/96, Rink. p. I-579, 48 punktą).
- 25 Galiausiai prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas nurodo, kad, pagal nacionalinės teisės nuostatas įrodinėjimo pareigos srityje, ūkio subjektas, kuris savo prašymui dėl grąžinimo pagrįsti nurodo nagrinėjamos priemonės valstybės pagalbos pobūdį, turi įrodyti, kad vadinamosios „Altmark“ sąlygos nėra įvykdytos. Jis priduria, kad būtinų šio subjekto reikalavimui patenkinti įrodymų nepateikimas gali būti vienintelė įrodymo, kad ši priemonė yra valstybės pagalbos pobūdžio, kliūtis.

26 Šiomis aplinkybėmis Kasacinis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1) Ar Bendrijos teisė turi būti aiškinama taip, kad farmacijos laboratorija turinti sumokėti 1997 m. gruodžio 19 d. Įstatymo Nr. 97-1164 dėl socialinio draudimo finansavimo 1998 metais 12 straipsnyje numatytą mokestį, siekdama jį susigrąžinti, turi teisę remtis tuo, kad didmeninių platintojų neapmokestinimas šiuo mokesčiu yra valstybės pagalba?
- 2) Jei atsakymas į šį klausimą yra teigiamas ir kadangi tai, ar prašymas dėl grąžinimo bus patenkintas, gali priklausyti tik nuo jį pateikusio asmens nurodytų duomenų, ar Bendrijos teisė turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės teisės taisyklės, pagal kurias šis grąžinimas priklauso nuo prašymą pateikusio asmens įrodymo, kad jos gavėjų patirta nauda viršija jų papildomas sąnaudas, patirtas įgyvendinant nacionalinės teisės aktais nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, ar kad 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendime (*Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*) nustatytos sąlygos nėra įvykdytos, yra įrodymo būdai, kurie padaro praktiškai neįmanomą ar pernelyg sudėtingą susigrąžinimą tokio privalomo mokesčio, koks, pavyzdžiui, numatytas Socialinio draudimo kodekso 245-6-1 straipsnyje, dėl kurio buvo pateiktas prašymas kompetentingai valdžios institucijai, remiantis tuo, kad didmeninių platintojų atleidimas nuo mokesčio yra valstybės pagalba, apie kurią nebuvo pranešta Europos Bendrijų Komisijai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmo klausimo

27 Iš minėto sprendimo *Ferring* matyti, kad EB 87 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tiesioginio pardavimo mokesčio priemonė, taikoma tik farmacijos laboratorijų

vaistų tiesioginiam pardavimui, yra valstybės pagalba didmeniniams platintojams tik tiek, kiek ji susijusi su jiems sumokėta per didelę kompensaciją, tai yra tiek, kiek dėl neapmokestinimo šiuo mokesčiu ūkio subjektų gauta nauda viršija papildomas sąnaudas, patirtas įgyvendinant nacionalinės teisės aktais nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus.

28 Šiuo atveju *Boiron*, farmacijos laboratorija, apmokestinama tiesioginio pardavimo mokesčiu, tvirtina, kad didmeninių platintojų neapmokestinimas šiuo mokesčiu yra per didelė kompensacija jiems ir todėl yra neteisėta jiems suteikta pagalba. Šiuo pagrindu šis subjektas reikalauja grąžinti šį mokestį už veiklą 1998 m. ir 1999 m. sumokėtas sumas.

29 Šiuo atžvilgiu reikia priminti kad pagalbos priemonė EB 87 straipsnio 1 dalies prasme, vykdoma pažeidžiant iš EB 88 straipsnio 3 dalies išplaukiančius įsipareigojimus, yra neteisėta. Nacionaliniai teismai turi apsaugoti teisės subjektų teises nuo draudimo įgyvendinti pagalbą pažeidimo, kurį gali įvykdyti nacionalinės valdžios institucijos, pagal savo nacionalinę teisę nusprenddami dėl visų pasekmių, tiek dėl aktų, kuriais suteikiama atitinkama pagalbos priemonė, teisėtumo, tiek dėl suteiktos finansinės paramos išieškojimo (žr. šiuo klausimu 2005 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Distribution Casino France ir kt.*, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, Rink. p. I-9481, 30 punktą ir cituotą teismų praktiką).

30 Iš tiesų daugumoje savo nagrinėtų bylų Teisingumo Teismas nusprendė, kad mokesčio mokėtojai negali remtis tuo, jog kitų įmonių atleidimas nuo mokesčio yra valstybės pagalba, siekdami išvengti šio mokesčio mokėjimo ar jį susigrąžinti (žr. šiuo klausimu minėtų sprendimų *Banks* 80 punktą ir *Distribution Casino France ir*

kt. 42 ir 44 punktus bei 2006 m. birželio 15 d. Sprendimo *Air Liquide*, C-393/04 ir C-41/05, Rink. p. I-5293, 43 punktą).

- 31 Tačiau nagrinėjamų nacionalinių priemonių pobūdis bylose, kuriose buvo priimti pirmesniame šio sprendimo punkte minėti sprendimai, iš esmės skiriasi nuo tiesioginio pardavimo mokesčio priemonės.
- 32 Iš tiesų šiose bylose visais atvejais kalbama apie tam tikrų subjektų atleidimą nuo bendrojo pobūdžio mokesčio ir tvirtinama, kad pats šis atleidimas yra valstybės pagalba.
- 33 Priešingai, pagrindinėje byloje nekalbama apie tokią mokesčių sistemą, bet apie mokesťį, kuriuo apmokestinama tik viena iš dviejų konkuruojančių subjektų kategorija, tai yra farmacijos laboratorijos.
- 34 Tokiu asimetrinio apmokestinimo atveju tariama pagalba susijusi su tuo, kad kita ūkio subjektų kategorija, su kuria tiesiogiai konkuruoja apmokestinamoji kategorija, šiuo atveju didmeniniai platintojai, nėra apmokestinami šiuo mokesčiu.
- 35 Šioje byloje akivaizdu, kad šis neapmokestinimas yra apgalvotas tikslas ar net pagrindinis tiesioginio pardavimo mokesčio tikslas.

- 36 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad minėto sprendimo *Ferring* 19 punkte Teisingumo Teismas nurodė, jog Prancūzijoje yra du tiesiogiai konkuruojantys vaistų platinimo tinklai: pirmas – didmeninių platintojų ir antras – farmacijos laboratorijų, užsiimančių tiesioginiu pardavimu. Be to, šiame punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tiesioginio pardavimo mokesčiu būtent siekiama sulgyinti konkurencijos sąlygas tarp dviejų vaistų platinimo tinklų, kurios, Prancūzijos įstatymo leidėjo manymu, buvo iškraipytos dėl su viešąja paslauga susijusių įpareigojimų, nustatytų tik didmeniniams platintojams, buvimo. Galiausiai Teisingumo Teismas pridūrė, kad Įstatymu Nr. 97-1164 nustačius šį mokestį ne tik sustojo ankstesniais metais užfiksuotų tiesioginio pardavimo augimas, bet didmeniniams platintojams perėmus rinkos dalį netgi atsirado priešinga tendencija.
- 37 Jeigu būtų įrodyta, kad dėl tiesioginio pardavimo neapmokestinimo didmeniniai platintojai gauna per didelę kompensaciją tiek, kiek dėl šio neapmokestinimo jų gauta nauda viršija papildomas sąnaudas, patirtas vykdant jiems nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, tokių farmacijos laboratorijų kaip *Boiron* apmokestinimas tokiu mokesčiu yra veiksmas, kuriuo vykdoma pagalbos priemonė.
- 38 Jeigu taip būtų, vadovaudamasis savo nacionaline teise nacionalinis teismas, kaip tai buvo nurodyta šio sprendimo 29 punkte, privalėtų nuspręsti dėl visų pasekmių, kiek tai susiję su tokio veiksmo galiojimu.
- 39 Šiuo atveju priemonė, kuri, kaip teigiama, yra pagalba, yra pats tiesioginio pardavimo mokestis, o ne koks nors su ja nesusijęs atleidimas nuo mokesčio.

- 40 Tokiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad toks ūkio subjektas kaip *Boiron*, reikalaujamas susigrąžinti mokesčių, gali remtis tiesioginio pardavimo mokesčio neteisėtumu, motyvuodamas, kad jis yra pagalbos priemonė.
- 41 Tačiau tai neleidžia nacionaliniam teismui leisti išplėsti pagalbos gavėjų skaičiaus. Priešingai, toks grąžinimas, tiek, kiek jis pasirodytų tinkamas, būtų labai adekvati priemonė sumažinti ūkio subjektų, kuriems daromas poveikis pagalba laikoma priemone, skaičių ir apriboti jos antikonkurencinį poveikį.
- 42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bei pateikusios pastabas šalys Teisingumo Teisme iškėlė klausimą, ar tokia teisė remtis valstybės pagalba laikomo tiesioginio pardavimo mokesčio neteisėtumu, siekiant jį susigrąžinti, atitinka principus, kuriais grindžiama Teisingumo Teismo praktika parafiskalinių mokesčių srityje, įtvirtintus minėtame sprendime *Van Calster ir kt.* bei išplėtotus vėliau priimtuose sprendimuose.
- 43 Iš šios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad kai pagalbos priemonė, kurios finansavimo būdas yra neatskiriama jos dalis, buvo įgyvendinta pažeidus pareigą pranešti apie ją, nacionaliniai teismai iš principo privalo nurodyti grąžinti mokesčius ar išmokas, nustatytus specialiai šiai pagalbai finansuoti (minėto sprendimo *Van Calster ir kt.* 54 punktas).
- 44 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas pabrėžė, kad siekiant mokesčių arba mokesčio dalį laikyti sudėtine pagalbos priemonės dalimi atitinkami nacionalinės teisės aktai turi nustatyti privalomas paskirties ryšį tarp mokesčio ir pagalbos taip, kad pajamomis iš mokesčio privalomai finansuojama pagalba (žr. konkrečiai minėto sprendimo *Air Liquide*, 46 punktą ir cituotą teismų praktiką).

- 45 Tiesioginio pardavimo mokesčio ypatumas yra tas, kad šis mokestis ir tariama pagalbos priemonė yra du neatskiriami tos pačios mokestinės priemonės elementai. Tokiu atveju ryšys tarp mokesčio ir pagalbos yra dar glaudesnis nei parafiskalinio mokesčio atveju, kuris nagrinėjamas minėtame sprendime *Van Calster ir kt.*
- 46 Šiomis aplinkybėmis teisės remtis tiesioginio pardavimo mokesčio neteisėtumu, siekiant susigrąžinti sumokėtas sumas, suteikimas tokiam ūkio subjektui kaip *Boiron* atitinka principus, kuriais grindžiama Teisingumo Teismo praktika parafiskalinių mokesčių srityje, įtvirtinta minėtame sprendime *Van Calster ir kt.* bei išplėtota vėliau priimtuose sprendimuose.
- 47 Reikia pridurti, kad bet kuriuo atveju gali būti grąžinama tik įrodžius, kad šios prašomos grąžinti sumos ar bent jų dalis yra per didelė kompensacija didmeniniams platintojams ir ta dalimi suteikia jiems ekonominės naudos bei kad yra įvykdytos kitos EB 87 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos, kad priemonę būtų galima laikyti valstybės pagalba.
- 48 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia atsakyti į pirmą klausimą, jog Bendrijos teisė turi būti aiškinama taip, kad farmacijos laboratorija, apmokestinama 1997 m. gruodžio 19 d. Įstatymo Nr. 97-1164 dėl socialinio draudimo finansavimo 1998 metais 12 straipsnyje numatytu mokesčiu, siekdama susigrąžinti dalį sumokėtų sumų, atitinkančių didmeninių platintojų neteisėtai gautą ekonominę naudą, turi teisę remtis tuo, kad didmeninių platintojų neapmokestinimas šiuo mokesčiu yra valstybės pagalba.

Dėl antro klausimo

- 49 Pagrindinėje byloje tiesioginio pardavimo mokesčiu apmokestinama farmacijos laboratorija, kuriai akivaizdžiai nebuvo pranešta pagal EB 88 straipsnio 3 dalį, remiasi šio mokesčio neteisėtumu, siekdama jį susigrąžinti, motyvuodama tuo, kad didmeninių platintojų, kurie yra tiesioginiai šios laboratorijos konkurentai, neapmokestinimas šiuo mokesčiu yra valstybės pagalba.
- 50 Šiame kontekste prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar laikomasi veiksmingumo principo, jei vadovaujantis nacionalinėmis taisyklėmis, taikytinomis įrodinėjimo pareigos srityje, ir siekiant susigrąžinti kaip tiesioginio pardavimo mokestį sumokėtas sumas, jas susigrąžinti siekiantis ūkio subjektas turi įrodyti, kad šis didmeninių platintojų neapmokestinimas yra per didelė kompensacija pastariesiems, nes bent viena iš keturių vadinamųjų „Altmark“ sąlygų nėra įvykdyta ir todėl jis yra EB 87 straipsnio 1 dalyje numatyta ekonominė nauda.
- 51 Nesant Bendrijos teisės nuostatų šioje srityje, kaip yra pagrindinėje byloje, kiekviena valstybė narė savo nacionalinėje teisinėje sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti ieškinių, skirtų užtikrinti teisės subjektų teisių, kylančių iš tiesioginio Bendrijos teisės veikimo, apsaugą, procesines taisykles su sąlyga, kad šios ieškinių pateikimo taisyklės nebus mažiau palankios nei tos, kurios taikomos pareiškiant panašius ieškinius dėl vidaus teisės pažeidimo (lygiavertiškumo principas), ir kad jos nedaro Bendrijos teisinės sistemos suteiktų teisių įgyvendinimo praktiškai neįmanomo ar pernelyg sudėtingo (veiksmingumo principas) (žr. šiuo klausimu 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Steffensen*, C-276/01, Rink. p. I-3735, 60 punktą ir cituotą teismų praktiką).
- 52 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pastebi, kad, pirma, iš esmės įrodinėjimo pareiga dėl per didelės kompensacijos didmeniniams

platintojams, reiškianti, kad turi būti įrodyta, jog bent viena iš keturių vadinamųjų „Altmark“ sąlygų nėra įvykdyta, pagal taikytiną nacionalinę teisę tenka ūkio subjektui, kuris remiasi pagalbos buvimu, siekdamas susigražinti nagrinėjamą mokesį, nurodo pagalbos buvimą. Ši nacionalinė teisė nacionaliniam teismui taip pat suteikia didelę diskreciją savo iniciatyva nurodyti taikyti bet kokias teisės požiūriu priimtinas tyrimo priemones.

- 53 Kita vertus, prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas nurodo, kad ši diskrecija yra tik paprasta teisė ir kad šiam ūkio subjektui nepateikus reikalingų įrodymų jo reikalavimui patenkinti tai gali būti vienintelė kliūtis įrodyti tiesioginio pirkimo mokesčio valstybės pagalbos pobūdį EB 88 straipsnio 3 dalies prasme, nes vadinamosios „Altmark“ sąlygos susijusios su duomenimis, kuriuos šis subjektas nebūtinai žino, išskyrus ieškinį, kuriuo būtų kaltinamas tariamos pagalbos gavėjas.
- 54 Be to, Lijono socialinio draudimo išmokų ir šeimos pašalpų išieškojimo sąjunga (URSSAF) nurodė, kad nacionalinis teismas turi galimybę nurodyti ginčo šaliai ar trečiajam asmeniui atlikti veiksą ar pateikti dokumentą.
- 55 Šiomis aplinkybėmis, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi veiksmingumo principo, nacionalinis teismas, jeigu jis nusprendžia, jog todėl, kad tokiai farmacijos laboratorijai, kokia yra *Boiron*, tenka pareiga įrodyti per didelės kompensacijos didmeniniams platintojams buvimą, taigi ir tiesioginio pardavimo mokesčio valstybės pagalbos pobūdį, gali būti neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pateikti tokį įrodymą, nes jis susijęs būtent su duomenimis, kurių ši laboratorija negali turėti, privalo pasinaudoti visomis jam nacionaline teise perduotomis procedūrinėmis priemonėmis, tarp kurių yra nurodymas taikyti reikiamas tyrimo priemones, įskaitant vienos iš ginčo šalių ar trečiojo asmens veiksmo atlikimą ar dokumento pateikimą.
- 56 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į antrą klausimą reikia atsakyti, kad Bendrijos teisė nedraudžia taikyti nacionalinės teisės taisyklių, pagal kurias Įstatymo Nr. 97-

1164 12 straipsnyje numatyto privalomo mokesčio grąžinimas priklauso nuo prašymą dėl grąžinimo pateikusių asmenų įrodymo, jog dėl didmeninių platintojų neapmokestinimo šiuo mokesčiu patirta nauda viršija sąnaudas, kurias jie patiria įgyvendindami nacionalinės teisės aktais nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, ir kad būtent bent viena iš vadinamųjų „Altmark“ sąlygų nėra įvykdyta.

- 57 Tačiau siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi veiksmingumo principo, nacionalinis teismas, jeigu jis nusprendžia, jog todėl, kad tokiai farmacijos laboratorijai kaip *Boiron* tenka pareiga įrodyti didmeninių platintojų per didelės kompensacijos buvimą, taigi ir tiesioginio pardavimo mokesčio valstybės pagalbos pobūdį, gali būti neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pateikti tokį įrodymą, nes būtent jis susijęs su duomenimis, kurių ši laboratorija negali turėti, privalo pasinaudoti visomis jam nacionaline teise suteiktomis procedūrinėmis priemonėmis, tarp kurių yra nurodymas taikyti reikiamas tyrimo priemones, įskaitant vienos iš ginčo šalių ar trečiojo asmens veiksmo atlikimą ar dokumento pateikimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 58 Kadangi šis procesas bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. Bendrijos teisė turi būti aiškinama taip, kad farmacijos laboratorija, apmokestinama 1997 m. gruodžio 19 d. įstatymo Nr. 97-1164 dėl socialinio**

draudimo finansavimo 1998 metais 12 straipsnyje numatytu mokesčiu, siekdama susigrąžinti dalį sumokėtų sumų, atitinkančią didmeninių platintojų neteisėtai gautą ekonominę naudą, turi teisę remtis tuo, kad didmeninių platintojų neapmokestinimas šiuo mokesčiu yra valstybės pagalba.

2. — Bendrijos teisė nedraudžia taikyti nacionalinės teisės taisyklių, pagal kurias tokio privalomo mokesčio, kuris numatytas Įstatymo Nr. 97-1164 12 straipsnyje, grąžinimas priklauso nuo prašymo dėl grąžinimo pateikusio asmens įrodymo, kad dėl didmeninių platintojų neapmokestinimo šiuo mokesčiu patirta nauda viršija sąnaudas, kurias jie patiria įgyvendindami nacionalinės teisės aktais nustatytus su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus ir kad būtent bent viena iš 2003 m. liepos 24 d. Sprendime *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00) nustatytų sąlygų nėra įvykdyta.

- Tačiau siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi veiksmingumo principo, nacionalinis teismas, jeigu jis nusprendžia, kad todėl, jog tokiai farmacijos laboratorijai kaip Boiron tenka pareiga įrodyti didmeninių platintojų per didelės kompensacijos buvimą ir taigi tiesioginio pardavimo mokesčio valstybės pagalbos pobūdį, gali būti neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pateikti tokį įrodymą, nes jis būtų susijęs su duomenimis, kurių ši laboratorija negali turėti, privalo pasinaudoti visomis jam nacionaline teise suteiktomis procedūrinėmis priemonėmis, tarp kurių yra nurodymas taikyti reikiamas tyrimo priemones, įskaitant vienos iš ginčo šalių ar trečiojo asmens veiksmo atlikimą ar dokumento pateikimą.

Parašai.